

ՅԵՍՈՒՆ ՏՆՐԻ ԱՌԱՋ

ԱՄԵՆ. Ս. ՊԱՏՐԻԱՐԺ ԶՕՐ

ԱՌՈՂՋԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ

Մտրտ ամսոյ առաջին շաբաթը՝ կերկին, երկրորդ շաբաթը՝ միակ անթացուստով կրցաւ քալել իր սենեկին մէջ, վերջին երկու շաբաթներուն լոկ ձեռնափոխողով մը ամէն օր քանիցս սկսաւ շրջիլ Հիւանդանոցին մէջ. մարմնովը ե յարակից դարմանումները ամէն օր կը շարունակուէին. քնառած ոտքին ուղեցքը իջած է նուազագոյն աստիճանի. Օգոստոս, որոնք Երուսաղէմի մէջ տակուին շատ ցուրտ են, տաքնալուն պէս, Ն. Սրբազանութիւնը Ապրիլի մէջ պիտի փոխադրուի Պատրիարքարան, ողորմութեամբ Աստուծոյ:

(«Սիւն», 1938, ԺԲ. Յարի, Ապրիլ, Թիւ 4, էջ 126):

Ի մեծ մխիթարութիւն ե ցնծութիւն ամբողջ Միաբանութեան ե ժողովուրդին, այսօր, 6 Ապրիլ, Չորեքշաբթի, Ս. Պատրիարք Հայրը Հիւանդանոցէն Պատրիարքարան վերադարձաւ: Տ. Մեսրոպ Արքեպիսկոպ, Տ. Կիրակոս վրդ. ե Տքթ. Եղիշեան, Հիւանդանոց գալով էին վաճառ առաջնորդելու Ն. Սրբազանութիւնը, իսկ Միաբանութիւնը՝ Վարդապետք, Սարկաւազունք ե ժառանգաւոր աշակերտներ, Տ. Մկրտիչ Արքեպիսկոպոսի գլխաւորութեամբ վտնքի Աւագ դրան առջև իջած էին դիմաւորելու Սրբազան Հայրը, որ հասաւ քիչ ետքը ե թափօրով առաջնորդաւեցաւ ուղղակի Ս. Յակոբեանց Մայր Տաճարը, ուր Ս. Գլխադրի մատրան մէջ կատարեց իր գահաբանական աղօթքը, ապա առաջնորդուեցաւ Պատրիարքարան, ամենուն անձկութեամբ խառն ուրախական ականարկներուն տակ՝ Նորին Սրբազանութիւնը թէև դժուարաւ բայց կրցաւ բարձրանալ Պատրիարքարանի 40 աստիճաններով սանդուխքը ու ելաւ Դահլիճը, որ լուսաւարութեամբ էր ե զգեցած՝ իր տանական օրերու յարգարանքը: Տ. Մեսրոպ Արքեպիսկոպ. ի դիմաց ամենքին ցնծալից

խնդակցութիւն յայտնեց իր բարեպաշտե վերադարձին առթիւ, որուն Սրբազան Պատրիարք Հայրը պատասխանեց նախ օրհնելով կամքը Աստուծոյ որ հաճած էր շնորհել իրեն վերադարձ ի գլուխ իր պաշտօնին. ապա շնորհակալութիւն յայտնելով ամբողջ Միաբանութեան ե Ազգին լրութեան, մատնադրաբար բոլոր անոնց որոնք անձամբ կամ հեռագրաւ կամ նամակաւ հետաքրքրուած էին իր վիճակով, Օրհնեց ամէնքը ե մաղկեց բոլորին անփորձ ե խաղաղ կեանք, Եկտոյ ներկաները մօտեցան որդիական գուրգուրանքով իր աջը առնելու ե օրհնութիւնը ստանալու: Նորին Ամենապատուութիւնը ժամանակ մը ես պիտի շարունակէ ապաքինութի իր շրջանը Պատրիարքարանի իր բնակարանին մէջ յատուկ բժշկական խնամքներքեւ:

(«Սիւն», 1938, ԺԲ. Յարի, Մայիս, (Թիւ 5, էջ 156):

* *

8 Ապրիլ, Ուրբաթ օր, կառավարական մասնաւոր օրէնքով մը Ս. Յարութեան Տաճարի դռները փակուեցան հաւրութեան առջև: Ժամը 10ին, ըստ հրուէրի Երուսաղէմի վստմ. կառավարիչին, Տ. Կիրակոս վրդ., ի դիմաց Ամին. Ս. Պատրիարք Հօր, զնաց կառավարչատուն, ուր հրաւիրուած էին նաեւ իրաւակից միւս երկու միաբանութեանց ներկայացուցիչները ե պաշտօնապէս յայտարարուեցաւ կառավարութեան կարգադրութիւնը Ս. Յարութեան Տաճարի փակման մասին: Կղպուեցաւ Ս. Յարութեան բակին վրայ բացուող արեւիկան փոքր դռը, իսկ արեւմտեան դրան առջև ոստիկաններ դրուեցան, ի հարկին թոյլ տալու հոգեւորականաց մուտքը, որոնց վրայ չէր տաւածուէր սոյն արգելիչ օրէնքը: Ըստ օգլորականին, երեք ազգեր՝ Հայք, Յոյք ե Լատինք, իրենց սովորական արարողութիւնները ե հանապազօրեայ պաշտամունքը կը շարունակեն կատարել, բայց առանց ժողովուրդի ներկայութեան: Յատուկ ազգեր փակուած էին պատերուն վրայ թէ Ս. Յարութեան Տաճարը վտանգաւոր կերպով քայքայուած է: Ուխտա-

73ԻԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁ ԱՊՐԻԼԵԱՆ ԵՂԵՌՆԻ

Խնչպես ճամագոյի բովանդակ տարած-
 քին վրայ սփռուած Հայ գաղութները, Երու-
 սաղիմի ցօտացած Հայ գաղութը եւս, ա-
 ռւսնց կուսակցական եւ գաւառական խո-
 բութեան — կազմուած եր Եղեռնի Ողբեր-
 ցան Միացեալ Յանձնախումբ — այս տարի
 եւս արժանաւայել կերպով եւ իր ուժերուն
 ու տեղական պայմաններուն ներքո չափով
 ողբերկոյնց յիշատակը Ապրիլեան մեր բիւրա-
 ւօր նահատակներուն:

Այս տարուան Ապրիլի 24ը զուգակիցած
 ըլլալով Աշխարհամատարան (Կանաչ) Կրթակի
 օրուան, օրուան հանդիսաւոր եւ հանգստեան
 Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ ի Ս. Յարու-
 քին, Քրիստոսի Սուրբ Գերեզմանին վրայ.
 Պատարագին եր Լուսարարապետ Գեորգ. Տ.
 Գաւթեան Արքեպ. Պաշտօնեան, որ իր բա-
 րոյքին մէջ պանծացուց յիշատակը մեր մա-
 ռոնական մարտիրոսներուն, որոնք իրենց
 արիւնն ու կեանքը ընծայաբերեցին, չբաժ-
 նուելու համար Հայութեան եւ Քրիստոնէու-
 րեան: — Եւնդուտեանն եւս, Միաբանու-
 քիւն ճամբայ ելաւ դէպի Մայրավանք ուր
 քնչ եւս — եր գերեք կեսօր եւ — մեծ ու
 սգազողանջ զանգը Մայր Տանուր կը հրաւի-
 բէր ժողովուրդը, ներկայ ըլլալու հոգեհան-
 զըստեան հանդիսաւոր պատեմունքին: Արա-
 բողութեան նախագահից Ամեն. Ս. Պատրիարք
 Հայրը, որ ապա զլխաւորեց դէպի Սինի
 (Ս. Փրկչի) Ազգային Գերեզմանատունը ըն-
 ցացող երկարածից քափօր: Կային քանի իր
 լիղկներով — Հայերէն, Անգլերէն, Ֆրան-
 սերէն, Արաբերէն, Եբրայերէն — պատասա-

լողունցներ՝ Հայկական Ցեղասպանութիւնը
 դատապարտող: Հանգստեան տարականգնու-
 երգեցողութեամբ, քափօր հասաւ գերեզ-
 մանաւան մէջ գտնուող Արարայի Նահատա-
 կաց Յուշարձանը, որուն ոտին գետեղան-
 ցան ազգային գանազան կազմակերպութիւ-
 ներէ եկած ծաղկեպսակներ: Նորին Ամենա-
 պառուրեան նախագահութեամբ կատա-
 րուած Հանգստեան Կարգէն եւս, խուռներմ
 բազմութեան զիմաց խօսք առաւ գաղութի
 ծանօթ ազգայիններէն դերագործ Տիար Նու-
 պար, որ մին է աղետէն ճողպարածներէն,
 յայտնելով քե անկարելի է մոռնալ քե՛ մեր
 անմահանուն նահատակները եւ քե հողային
 մեր արդար պահանջները, հակառակ եղեռ-
 նին եւ այսօրուան միջեւ պառկող մօտ երեք
 հազարը դարու անցալիցին:

Վանք դարձն, ներկաներ խմբուեցան
 ժառանգ. Վարժարանի բակը, ուր հոգե-
 տուրէն եւս հակիրճ խօսքով հանդէս եկաւ
 Տիար Գեորգ Սեւան, անդադառնալով ժա-
 մանակէն ձգուելու փոխարէն մեր տարա-
 ութիւն ժողովուրդի սրտին մէջ վարարող
 իրաւ ու մահուր հայրենասիրութեան զգա-
 ցունքին, որուն վերջին արձագանքները եկան
 Մայր Հայրենիքէն, լեռնային Ղարաբաղի
 հարցին աղընչութեամբ:

Բարձրախօսէն ծորող հայրենասիրական
 երգեր քափ կու տային ներկաներու ազգա-
 յին զգացունքներուն:

Խաղալեան մամուլը, ձայնասփիւնը ու
 հեռաձայնը համառօտ կերպով անդադար-
 ձան Հայկական Ցեղասպանութեան:

Լորաց համար կարգադրուած է որ տարւ
 հօգիւ բազկացեալ խումբեր՝ հոգեւորականի
 ժը զլխաւորութեամբ եւ կառավարական
 յատուկ արտաստածող կարենան ժողով
 Տանարը, իրենց յաւաք կատարել եւ ելիլ
 աւելապաշտ:

(Նոյն, անդ):

Բշ. 11 Ապրիլին, Վեհ. Հայրապետի
 մահուան բօթը գաւթող հեռագիրը ցնցեց
 ամբողջ Միաբանութիւնը, որ փութաց
 Պատրիարքարան, իր ցաւակցութիւնը
 յայտնելու Նորին Ամենապատուական:

(Նոյն, էջ 167):